

ményét foglalta össze, míg *Laszlovszky József* a Tiszazug középkori leőhelyeit ismertette. *Havassy Péter* a tájegység középkori történeti földrajzát vizsgálta. *Szabó István* előadása áttekintette a vidék történetének legfontosabb kérdéseit, problémáit, különös alapossággal a török alóli felszabadulástól századunkig. *Henkey Gyula* összefoglalóan ismertette tiszazugi antropológiai kutatásait, amelyek alátámasztják a vidék népiségtörténeti, néprajzi kutatásának számos eredményét. *Kakuk Mátyás* a Tiszazug és Kunszentmárton környékének nyelvjárási sajátosságait ismertette, *Horgosi Ödön* pedig a földrajzinév gyűjtés helyi tapasztalatairól szólt.

A néprajzi előadásokat erős történeti szemlélet jellemezte, s az előadások összefoglalták témakörüik kutatásának helyi előzményeit is. *Novák László* a 18–19. századi települési viszonyokat ismertette, *Sztrínkó István* pedig a népi építkezést és lakáskultúrát elemezte. A vidék összetett, sok archaikumot is őrző gazdálkodásáról *Bellon Tibor* előadása szólt. Erre is építve *Bereczki Ibolya* a táplálkozás rendjét ismertette. A társadalomnéprajzi kutatások eredményeivel és elkövetkező feladataival *Szabó László* foglalkozott. A népszokások, a hiedelmek és a népi vallásosság kutatása terén elért eredményeket, s a kutatásra váró feladatokat *Barna Gábor* előadása tartalmazta. *Tóth Judit* az emberi élet fordulóinak szokáshagyományáról. *Gulyás Éva* a szövegfolklor, *Bencze Lászlóné* pedig a tiszazugi népzene gyűjtés eredményeiről és további feladatairól beszélt.

A kunszentmártoni honismereti tanácskozások, gyűjtőtáborok és pályázatok rövid történetét még a tanácskozás elején *Smuta Kálmánné*, e kutatás helyi szervezője ismertette. A tanácskozáson elhangzott, fentebb említett előadásokat kézirat gyanánt, sokszorosított formában a Damjanich Múzeum megjelentette. A kötetet *Szabó László* szerkesztette. A tanácskozáshoz kapcsolódó kiállításokat a kunszentmártoni múzeumban *Sztrínkó István* nyitotta meg. A kiállítás rendezői *Bereczki Ibolya*, *Csányi Marietta* és *Szabó László* voltak.

Barna Gábor

A XIV. Országos Honismereti Diáktábor

A tábor szervezésekor igyekeztünk hasznosítani a megelőző országos táborok tapasztalatát. Gyűjtőterületünk Eger város és az Egri járás 15 településére terjedt ki. A munkát 12 szakcsoportban végeztük. A szakcsoportok között – figyelembe véve a táji sajátosságokat – 6 néprajzi, 4 történeti, 1 régészeti és először a táborok történetében 1 természettudományi csoport volt.

A tábor szakmai céljai között szerepelt: Eger és Heves megye táji, történeti és természeti ritkaságainak, értékeinek megismertetése. Ezt a megyei kirándulás, a vetélkedők és a különböző témájú (várostörténeti, néprajzi stb.), szabadidős programra szervezett előadások segítették. Míután a másik fő célunk a gyűjtőmunka volt, a rendelkezésre álló idő alatt igyekeztünk az ország különböző részeiből érkezetteket rövid idő alatt felkészíteni. A tábor azoknak a diákoknak, akik az Országos Diáknapok pályázatain eredményesen szerepeltek, jutalom is volt egyben. A táborozás 10 napjából 6 jutott a szakmai feladatokra, gyűjtésre és kutatásra. A 109 táborozóból mintegy 10% volt helyismerettel rendelkező Heves megyei diák. A megyén kívülről érkezett diákokat tehát már a beérkezés előtt és az azt követő első napokban fel kellett készíteni, hiszen teljesen új és ismeretlen gyűjtőterületre érkeztek. A szakcsoportvezetők kérdőíveket állítottak össze, ezzel is segítve a diákok munkáját. Ezek egyzerre voltak gyűjtési útmutatók és ún. kitöltős kérdőílapok. A gyűjtést segítették az adatközlők névsorának összeállításával.

A diáktábor lakóit a KISZ KB az Országos Diáknapok pályázatain indult és sikerrel szerepelt tanulókból egyéni meghívás útján válogatta ki. A táborlakók visszajelentkezési lapján szerepelt a személyi adaton kívül az is, hogy milyen szakköri munkát végzett, dolgozatokat írt és az egri táborban milyen témában dolgozna szívesen, rangsorolva a kutatási területeket. Így a jelentkezési lapok beérkezése után az igények, az érdeklődés figyelembe vételével készültek el a szakcsoportbeosztások.

A gyűjtőmunkát és a szakcsoportok munkáját az Egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola 12 hallgatója segítette, akiknek ez a két hét egyben nyári pedagógiai gyakorlat is volt. A hallgatók magyar, történelem, népművelés szakosok közül kerültek ki. A szakmai program lényegét jelentő munkát úgy terveztük, hogy a kistájon koncentrált gyűjtést végezhetünk. Így egy-egy települést több szakcsoport is felkeresett, egymás munkáját segítették. A táborkezdés előtt az érdekelt települések vezetőit (községek tanácselnökeit) írásban tájékoztatta a KISZ KB a tábor céljairól, feladatairól, s kérte a helyi vezetők támogatását is. A táborban való beérkezés után a szakcsoportvezetők a kisközösségek összekovácsolása és a gyűjtőmunka részleteinek megismertetése végett azonnal csoportos foglalkozásokat tartottak, majd ezt kiegészítették a múzeumban, könyvtárban, s levéltárban tartott tájékoztatók, foglalkozások.

A tábor szakmai céljai között olyan feladatokat, kutatási irányokat, kutatási célokat jelöltünk meg, melyeket a tájismeret és a múzeumgyűjtemények ismeretében – a szakma kevésbé kutatott témáknak tart. Ezt azért tettük, mert így reméltük, hogy új és értékes adatokat, tárgyakat stb. sikerül felkutatni.

A diáktábor életéről, a szakszoporok munkájáról készült egy 20 perces 16 mm-es fekete-fehér mozgófilm. A filmforgatást *Kamrás Lajos* az egri múzeum munkatársa végezte. A tábor legteljesebb gyűjtési eredményeit külön kiadvényban a KJSZ KB gondozásában kívánjuk közzéadni.

A szakszoportok részletes munkája

1. *A tiszai halászat emlékei Heves megye déli részén.* (Szakszoportvezető: *Kriston Vízi József*, Eger, Dobó I. Vármúzeum.) A csoport gyűjtőhelye Poroszló volt, ahol a helyi tsz. üzemágában dolgoznak Poroszló, Sarud, Kisköre és Tiszafüred halásza. A halászat ismeretanyagának gyűjtésén kívül több mint 30 tárgy került az egri néprajzi gyűjteménybe.

2. *A családi élet szokásai Eger környékén.* (*Őrsi Julianna*, Karcag, Györfly István Nagykun Múzeum). A terepmunkát Mikófalván és Bekölcön végezték. Levéltári kutatást végeztek, szakirodalmat, kérdőívet használtak. Megállapították, hogy e területen kevésbé érhető már el, az együttélő, több generációs nagycsalád, mint a szomszédos mátraaljai falvakban. Gyűjtőmunkájuk eredménye 30 tárgy.

3. *Borházak, pincék és egyéb szőlőéptmények Eger környékén.* (*Páll István*, Nyíregyháza, Sóstói Falumúzeum). A csoport a témát Felsőárkányban, Noszvajon, Ostoroson és Andornaktályán vizsgálta. Pincesoronként 2–2 pincét és a hozzátartozó prэшházakat mérték fel, rajzolták és fényképezték. Felhasználták *Kecskés Péter*: Prэшházak és pincék c. kérdőívet. Néhány tárgyat is gyűjtöttek.

4. *A parasztgazdaságok felszerelési a termelőszövetkezeti mozgalom befejezéséig Észak-Hevesben.* (*Cseri Miklós*, Debrecen, KLTE). Kutatási területük Egerbocs, Bátor, Hevesaranyos. A témát három részre osztották: kollektivizálás, a gazdálkodási mód leírása, eszközök gyűjtése. Munkájuk eredményes volt: rengeteg ismeretanyagot és több tárgyat gyűjtöttek.

5. *Népzene, gyerekdal és gyerekjátékok Heves megye északi falvaiban.* (*Fajcsák Attila*, Eger, Dobó I. Vármúzeum). Észak-Magyarországi népdal-variánsokat, csaknem 700 dalt rögzítettek magánzsalagta, minden műfajból (bányászdal, rabének, koldusének, gyerekjáték stb.). Az adatközlők java 70 év feletti volt.

6. *A novaji parasztgazdaság és tárgyi felszereltsége a XIX. század végén.* (*Káldi Mária és Kecskés Péter*, Szentendre, Szabadtéri Néprajzi Múzeum). A szakszoport tagjai a Szabadtéri Néprajzi Múzeumba áttelepített novaji ház berendezéséhez gyűjtöttek, témánként kis csoportokban. E csoport munkája a gyűjtött anyag mennyiségét, minőségét tekintve kimagaslóan jó volt.

7. *Politikai szokások Egerben a két világháború között.* (*Dr. Balázs Ilona*, Párttörténeti Intézet). A csoport feladata volt, hogy feltérképezze azokat a hagyományokat, amelyek a polgári és munkáskörökben uralkodtak a vizsgált időszakban. A csoport adatközlő jegyzéket (100 nyugdíjas kisiparos) kapott és munkájuk eredményét kitöltő kérdőíven rögzítették. Értékes tárgyakat, iratokat, fényképeket gyűjtöttek.

8. *A hagyományos egri kismesterségek tárgyi emlékei.* (*Dr. Szvircsek Ferenc*, Salgótarján, Nógrádi Múzeum). A hagyományos egri kisiparok közül a kádár, faesztergályos, üveges, kovács tárgyi emlékeit, munkamenetét, munkamódszereit, műhelyét, szerszámkészletét tanulmányozták. Kevés tárgyat sikerült ajándékozással gyűjteni, a csoport munkája mégis eredményesnek tekinthető: igen részletes, precíz műhelyleírásokat, mesterletrajzokat, eszközeleírásokat készítettek.

9. *A nemzeti és földosztó bizottságok tevékenysége és emlékei az egri járásban 1945–1949 között.* (*Varga László*, Eger, Heves megyei Levéltár). A csoport Egerbocs, Hevesaranyos, Bátor községekben gyűjtött. A munkához rendelkezésre állt az adatközlők jegyzéke és címe, s levéltári adatokra is támaszkodtak. Sikerült egy politikus parasztember házikönyvtárából 1922-es és 1945-ös földosztó iratokat gyűjteni, ezen kívül néprajzi tárgyakat, fotókat, sajtó-, és brossúraanyagot is találtak. Sikerült felkutatniuk *Károlyi Mihály* bútorai közül is egy szekrényt.

10. *Életmód-vizsgálat BÉlapátfalván.* (*Havassy Péter*, Eger, Heves megyei Levéltár). Nagy segítségükre volt a BÉlapátfalvi Cementgyár igazgatója, az étkeztetésen és tanácsokon kívül azzal is, hogy másolásra átengedték gazdag fényképgyűjteményüket. Megtekintették a cementgyár korszerű üzeleit. Néprajzi tárgyakat, helytörténeti kiadványokat és fotókat gyűjtöttek.

11. *Nagytálya középkori falú leletmentő kutatása.* (*Szabó József*, Eger, Dobó I. Vármúzeum). A régészeti szakszoport tagjai részt vettek a törökkorban elpusztult Nagytálya faluhelyének feltárásában. A cél egy régészeti feltárás menetének, módszereinek bemutatása volt, hogy a diákok cselekvő részesei lehessenek ezeknek a folyamatoknak. Az ásás során egy XVII. századi és egy Árpád kori ház részletének feltárását végezték el.

12. *A Bükk-hegység legjelentősebb őslénytani lelőhelyének földtani feltárása.* (*Dr. Fukóh Levente*, Eger, Dobó I. Vármúzeum). A munka célja az volt, hogy az ismert „klasszikus” lelőhelyeken célgyűjtéseket végezzenek, valamint a csoport tagjai átfogó képet alkothassanak a Bükk földtani kialakulásáról.

Dr. Csifáry Gergely